בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
ת"פ

פרשת
עקב
תשפ"ה

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים עכשיו בפרשת **עֵקֶב**, המעוררת אותנו על **עקב** וסוף השנה, כי **'עקב'** הוא לשון **'סוף'** ו**'תכלית'**, וכמו העקב שבגוף האדם - שהוא המקום הכי נמוך, ועליו עומד כל הגוף, כן פרשת 'עקב' היא בסוף השנה, וזה מעורר אותנו על התקופה הקדושה שאנחנו נמצאים בה - שהולך ומתקרב סוף השנה [שבוע הבא כבר מברכין חודש אלול], והזמן מעורר אותנו לחשוב על התכלית!

סיימנו את פרשת **ואתחנן** במילים (דברים ז, יא): **"וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַמִּצְוָה וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם"**; וחכמינו הקדושים מדגישים את המילים **"הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם"**, ואומרים (מובא ברש"י שם): **'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'**; ומיד ממשיכים וקורין: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"...**

אדם צריך להיות חזק מאד, ולראות שבכל יום ויום הוא לוקח את **"היום הזה"** כפי שהוא - 'אני צריך למלאות את היום הזה עם טוב אמיתי ונצחי, ולצאת ידי חובת היום ביומו'; **אָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁלְּכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיֶה אֶצְלוֹ חֲשִׁיבוּת מְיֻחֶדֶת, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ יוֹם אֶחָד חַס וְשָׁלוֹם לְאִבּוּד!**

איתא בזוהר הקדוש על מעלת אברהם אבינו, שכתוב (בראשית כד, א): **"וַאֲבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים"** - **'בָּא בַּיָּמִים'** היינו שהוא בא עם 'הימים' שלו, שזה סובב על אדם שהוא מנצל כל יום ויום, והוא חזק מאד: **'הנה היום הזה תפסתי נקודות טובות, מילאתי את היום הזה עם לימוד התורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים - צדקה וחסד'**, כל

מה שאדם זוכה לסגל לעצמו ביום הזה...

ועל־ידי שאדם חזק בזה, בזה הוא משקיע על **"לְמָחָר"**, כדברי חכמינו הקדושים הנ"ל: **'וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'**; ומה עניינו של ה**"למחר"**? מה הפירוש של **'וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'**?

רבינו הקדוש מגלה לנו (ליקו"מ ח"א סי' ה), שכל המושג של קבלת שכר **"לעולם הבא"**, הכוונה שאדם זוכה שכבר **'היום'** יש לו את ה**'מחר'**, כלומר: כבר כאן בזה העולם הוא חי 'מעין עולם הבא'! כי יש לו חיות ושמחה מלימוד התורה, מתפילה, מקיום המצוות, שזה ממש כמו שהוא כבר נמצא בעולם הבא! אצלו **'היום'** ו**'המחר'** מתאחדים ביחד!

בדרך־כלל, טבע של אדם לדחות הכל ליום המחרת - 'מחר אעשה את זה, לא היום'... וגם את עבודת הקודש - מה שזה רק לא יהיה - הוא דוחה "למחר"... לא־כן אצל אדם שזוכה שמתאחד אצלו **'היום'** ו**'מחר'** ביחד, וממילא הוא מרגיש שה**'מחר'** הוא בעצם כבר **'היום'**... אי־אפשר לדחות למחרת, כי זה כבר עכשיו! **'היום'** הוא כמו **'מחר'**, וממילא **"היום הזה אני כבר מכין את עצמו על התכלית! אני חושב מהתכלית!"...**

רבינו ז"ל אומר (ליקו"מ ח"א סי' נד), שצריך להיות לאדם **'זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי'**; כלומר: שיהיה בזיכרונו תמיד לחשוב על הסוף ועל התכלית, ואדם שזוכה ל**'זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי'**, ממילא אצלו ה**'עָלְמָא דְּאָתֵי'** זה כבר כאן... כי **'עָלְמָא דְּאָתֵי'** פירושו מלשון ארמית **'עוֹלָם הַבָּא'**, והאר"י הקדוש מסביר במהות המושג **'עוֹלָם הַבָּא'** ש**"הבא"** היינו **"הבא"** לכאן עכשיו[א]! כלומר: מה שאנחנו מזכירים תמיד **"עולם הבא"** הכוונה שהוא **בא** לכאן עכשיו, דהיינו שאדם חי כבר עכשיו בעולם הזה מעין העולם הבא! וממילא המבט שלו על כל החיים זה מבט אחר לגמרי...

אדם שהוא בקטנות המוחין, והוא חושב רק על "עכשיו", אז ברגע שמתעוררות איזו בעיה מסוימת, ומישהו אמר לו דבר־מה, הוא כבר מקפיד... ומתעוררים כל־מיני חילוקי־דעות ומריבות. ישנה איזו מריבה בבית - הוא לא מוותר בשום אופן, וטוען "אני צריך להיות הצודק והמנצח"... והוא עומד על שלו, ולא מוותר, אבל

א. לבקיאים בדקדוק ידוע, שפירוש מילת **"הבא"** תלוי איפה שמים את הדגש, יכולים לשים את הדגש על האות ב' - "הב**ּא**", או על האות א' - "ה**בּא**", ויש בזה נפק"מ, ועושה חילוק בפירוש המילה - האם זה לשון הווה או לשון עתיד. גם בתורה מצינו דוגמאות לזה, ואחד מהם הוא הכתוב אצל יעקב אבינו עם הרועים, שאמרו לו (בראשית כט, ו) "וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ **בָּאָה** עִם הַצֹּאן" - שהוא לשון הווה [הדגש על האל"ף], ואח"כ כתיב (פסוק ט) "עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל **בָּאָה** עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ" - לשון עבר [הדגש על הבי"ת]. וכן לענייננו, מילת **"הבא"** יכולה להתפרש **'הבּא'** לעתיד, וכן **'הב**ּ**א'** לכאן.

הוא שוכח שיש צד שני כנגדו... ומכל זה יוצאים רק מריבות ומחלוקות, ואף־אחד לא מרוויח מאומה...

משא"כ אם כל המחשבה של האדם היא ב"עלמא דאתי", זה כבר ענין אחר לגמרי... הוא יודע היטב: 'אני צריך להרגיש **עכשיו** "מעין עולם הבא"! אני יכול לחיות חיי גן־עדן! הבית שלי יכול להיות מקום של גן־עדן!'... וכל זה **"עכשיו!"** - לא שאומרים לך "לעתיד עוד יהיה גן־עדן"... **לא! 'עכשיו' יהיה לי גן־עדן!** וזה פירוש דברי רבינו זה נקרא בלשון רבינו **'זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי'** - שאתה זוכר מן העולם **'הבא'** לכאן, ואתה כבר עכשיו זוכה ל'מעין עולם הבא'!

וזהו ההסבר של **'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'** - ה**'מחר'** וה**'עולם הבא'** יש לו כבר **'היום'**! אצלו מתקיים **'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם'** - הוא יודע איך לעשות מ**'היום'** הזה שכבר ייכלל בו ה**'מָחָר לָעוֹלָם הַבָּא'...**

ועל זה מתחילה מיד פרשת השבוע: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - שזה לימוד לאדם שיתעורר ל**'זְכָרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי'**, שיש במוחו את הידיעה הזאת, והמחשבה הזאת לא זז ממוחו: **"עֵקֶב"** - מה יהיה הסוף, מה יהיה התכלית! **כשאדם מסתכל על התכלית - כל החיים שלו בצורה אחרת לגמרי!** הוא כבר לא שרוי כל־כך בקטנוּת־המוחין של "אני צריך להיות עכשיו הצודק", אלא הוא יודע: **ה'צדק' הכי גדול שלי שאזכה לשלום אמיתי בבית! שיהיה רוגע, שלום ואהבה! זו תהא התכלית הכי גדולה שיכולה להיות...**

זהו: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - שאדם כבר עכשיו מסתכל על הסוף, הוא זוכר מהתכלית...

אבל כדי להגיע לזה, אדם מוכרח להיות בתור **"עֵקֶב"** - שזה המקום הכי נמוך בגוף האדם, שזה מורה על מידת השפלות והביטול והענווה, **ורק בצורה כזו יכול להיות אצלו ענין של "עֵקֶב" - שיזכור מהתכלית!** אדם שיש לו ישות ואנוכיות, הוא תמיד דואג "אבל לא קיבלתי את הכבוד הנכון... אשתי אמרה לי כך וכך", או אשה אומרת: "בעלי אמר לי ככה וככה"... ואיך מגיעים ככה אל התכלית?!... משא"כ אדם שהוא בבחינת **"עקב"** - הוא מכופף עצמו וּמְוַתֵּר...

כי אדם שהוא מרגיש בבחינת **"עקב"**, הוא לא יבוא לאיזו ישות ואנוכיות, וכמו בגוף האדם: ה'עקב' והסוליה התחתונה, המקום הכי נמוך, וכי הוא יחשוב להתפאר ולהתעלות על הרגליים, הידיים או הראש?... הוא יודע שזה המקום שלו - "אני למטה, בעקב, זה המקום שלי, וזהו"... **ואכן, מצד אחד זה נראה כמקום נמוך ומזולזל, אבל באמת כל הגוף של אדם עומד על ה'עקב' הזה! כל המעמד שלו, כל הכח שלו שהוא יכול להסתובב ולתפקד, זה ע"י ה'עקב' הזה!**

וזוהי מידת השפלות - שנותנת לאדם

את המעמד הזה, ואשרי הזוכה לקנות את מידת השפלות באמת! אבל **'באמת'**! כי אכן זה לא דבר קל... זו עבודה של כל החיים! אבל נותנים לנו את הכוחות האלו! ואיך? על־ידי הצדיקים, שהם משפיעים עלינו את הלימודים של **"לבטל את הישות!"** ומזכים לאדם שיזכה להגיע לבחינת **"אני לא!"...**

בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן קע"ב[ב], מבאר רבינו הקדוש את הפסוק שאנחנו מזכירים הרבה (ישעיה ו, ג): **"מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"**, אומר רבינו: אדם שזוכה לביטול אמיתי, והוא בבחינת **"לא"** - אני לא־כלום, אזי: **"מְלֹא"** - מן ה**'לא'** שלו, **"כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"** - הוא זוכה לראות את הגילוי אלקות שיש בכל דבר... מחמת שהוא מרגיש עצמו **"מְלֹא"** - הוא **'לא'**, ממילא: **"כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"** - הוא מרגיש בכל מקום שהוא נמצא ובכל דבר שהוא עושה את כבוד השם יתברך, והוא יזכה להגיע להשגה כזאת ש**"מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"** - הכל מושגח בהשגחה עליונה, **וכל הבעיה שלך היה - הוא משחרר את עצמו מכל הישות הזה שלא נותן לו לחיות, השם ישמור!**

כללו של דבר: **אָדָם שֶׁהוּא מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה - בְּטוּל אֲמִתִּי, וְיוֹדֵעַ וָעֶד: 'אֲנִי לֹא-כְלוּם, הַכֹּל כָּאן זֶהֵרַק כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא', זֶה הַדָּבָר הֲכִי גָּדוֹל שֶׁאָדָם יָכוֹל לִזְכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם!**

ואת זה הצדיקים משפיעים עלינו, כי לזה זוכין להגיע רק ע"י התקרבות לצדיקים! מה הכוונה? מה העניין של 'התקרבות לצדיקים'? מה העניין שאדם צריך להכניע את עצמו ולבטל את עצמו? בשביל מה? וכי זה בשביל שהצדיק יקבל ממך כבוד - או שאר הדברים שאתה רוצה להביא לו?... **לא ולא! זה ענין אחר לגמרי... ע"י שאדם זוכה להתקרב לצדיק - נכנס 'בו' מידת הביטול והשפלות! זה מה שאדם מרוויח ע"י שהוא מתבטל להצדיק, לא שהצדיק צריך שתשתחווה לו... 'אתה' זוכה לקנות בנפשך את השפלות והענוה!**

רבינו מגלה לנו, שזהו כל הגילוי של משה רבינו ע"ה, אדון כל הנביאים; רבינו אומר בליקוטי־מוהר"ן, חלק ב', סימן ע"ב, שהשפלות של משה רבינו נמצאת בתוך כל יהודי, ולא רק בתוך כל יהודי - אומר רבינו - אלא בתוך **כל איבר** של יהודי! **יש באדם רמ"ח איברים, ובכל איבר ואיבר של אדם מלובש השפלות של משה רבינו!** כלומר: לא שאדם יגיד: "מספיק... יש לי

ב. אנחנו רגילין לחפש איזה קשר ושייכות בין התורות בליקוטי־מוהר"ן למספר הסימנים שלהן, וגם בתורה זו יש רמז נפלא לעניינא דיומא של "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" - עֵקֶ"ב אותיות תורה **קע"ב**, שאדם זוכה להיות בבחינת **'עקב'** - ביטול אמיתי.

כבר שפלות"... **לא! בכל כל איבר ואיבר שלך!** ורבינו מסביר: משה רבינו נקרא **"מְחֹקֵק"**, כמ"ש (דברים לג, כא) "כִּי שָׁם חֶלְקַת **מְחֹקֵק** סָפוּן", ו**"מְחֹקֵק"** בגימטריא **רמ"ח**, היינו שהוא נמצא בתוך כל אחד מרמ"ח איברי האדם, ומשפיע את השפלות שלו בתוך כל איבר של בר ישראל.

אבל כל זה בתנאי אחד... ומהו? **בתנאי שאתה מקרב את עצמך למשה רבינו...** אדם שהוא לא מוכן לבטל את עצמו למשה רבינו, אז אפילו שהוא נמצא בקרבתו - מה מועיל לו?... הרי זה כמו שמצינו בכל הפרשיות המדברות על המחלוקת של דתן ואבירם ועדת קרח - שחלקו נגד משה רבינו, ומה שייך לומר עליהם איזה ענין של 'שפלות'?... אדרבה, אצלם היתה הגאות הכי גדולה! משא"כ כשאדם זוכה להכניע את עצמו למשה רבינו...

וכאמור, מדוע אדם מכניע את עצמו? וכי זה בשביל לתת כבוד להצדיק אז אתה משתחווה ומבטל את עצמך?... ואמנם בוודאי שיש ענין של **'כבוד הצדיקים'**, אבל מה **'אתה'** מרוויח מזה? אדם אומר: 'הרווח שלי שזכיתי לתת כבוד לצדיק... עשיתי מצוה'... **אבל זה הרבה יותר מזה! כשביטלת עצמך אל הצדיק - זכית 'אתה' לקנות 'בעצמך' את השפלות של הצדיק! הביטול הזה גרם לך לשבור את ה'אנוכיות', ה'ישות' וה'אגו' שלך! וזה הדבר הכי גבוה...**

וזה מה שנותן לאדם הדרכה וכיוון בכל החיים שלו, כי ע"י מידת השפלות הוא יכול למצוא את זיווגו ולהתחתן, וכן אח"כ - יזכה שיהיה לו שלום־בית, וכמו שמובא בדברי רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' פט), שהעניין של שידוכים תלוי בצדיקים, וכמ"ש (מלאכי ב, ז) "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַּעַת וְתוֹרָה יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ", אומר רבינו: אדם שרוצה למצוא את זיווגו - יבוא להצדיק וישמע תורה מפיו. מה העניין הזה? מדוע כשאדם שומע תורה מפי צדיק הוא זוכה למצוא את זיווגו?

עומק העניין הוא, כי כשאדם בא להצדיק ושומע דברי הצדיק, ומכניס בעצמו את הלימודים של הצדיק, אזי הוא מגיע למידת הביטול, וממילא הוא זוכה למצוא את זיווגו... למה? כי כשאדם ניגש לשידוכים - הוא מיד פוסל שידוך אחר שידוך... 'זה כן מתאים לי, זה לא מתאים לי'... הוא בוחר דווקא כזה וכזה (הוא רק חושב שהוא בוחר...), ואח"כ - אחר שהוא כבר דחה כ"כ הרבה שידוכים - הוא תמה מאד "למה אני לא מוצא את בת־זוגי"... ואותו דבר אצל האשה, שהיא אומרת: "זה כן מתאים, זה לא מתאים"... הם **'בררנים'**, וממילא דוחים שידוך אחר שידוך, **ומי יודע אם לא דחית כבר את הזיווג האמיתי שלך... ועל מי יש לך טענות עכשיו?!... משא"כ אם לכתחילה היית זוכה לשמוע דברי תורה מהצדיק, הצדיק הזה מכניס בך את הידיעה הזאת - שאתה לא יודע כלום! מה אתה יודע?!... וממילא כבר היית זוכה להקים בית נאמן בישראל...**

וכך רבינו מסביר את העניין הזה שם:

הרי מה הצדיק עושה בדברי תורתו? הוא מקשה קושיא; הצדיק שואל: 'במקום פלוני כתוב כך, ובמקום אחר כתוב כך, ויש סתירה ביניהם, וזה לא מובן'... ופתאום הצדיק מסביר לך את העניין בבהירות כל־כך נפלאה עד שאתה רואה שזה בכלל לא קשה, ואין שום סתירה...

וזה בדיוק מה שקורה עם האדם בפרט כשזה נוגע לשידוכים, **וביותר** כשמגיע לעניין 'שלום־בית': הוא באמת לא מבין איך זה מתאים... ניקח דוגמא של שידוך: הבחור אומר: 'זה בכלל לא מתאים לי'... וכן להפך - שהיא אומרת 'זה לא מתאים לי כלל וכלל'... מכל־מיני סיבות ועניינים שיש לאדם, והוא חושב: "יש לי זמן... אינני ממהר"... **מה 'יש לך זמן'?! הרי ריחמו עליך מן השמים, והביאו לך "על טס של זהב" את תיקון הנשמה שלך המיועדת לך עוד מששת ימי בראשית, ומוכנה לך עוד ארבעים יום קודם יצירת הוולד, ואתה אומר 'יש לי זמן'?!... אם אתה חושב שיש לך זמן - אז תצטרך באמת להרבה זמן... מה עשית?!... מה גרמת לעצמך?!...** אז יש לך קושיא, ואתה לא מבין 'איך זה יתאים?!'... ויש לך כל־מיני סיבות לכך...

והנה אתה מגיע אל הצדיק, והצדיק פותח את העיניים שלך ומסביר לך שאין פה בכלל שום קושיא... הצדיק מגלה לך: **'מה שאתה חשבת שזה לא מתאים - זה 'בדיוק' מתאים לך! זה מתאים לך כמו מִכְסֶה המתאים לַסֵּיר!... אין עוד דבר שיכול להתאים לך כמו זה!'...** ומה העניין הזה? איך זה מובן? **כי הצדיק מכניס באדם את ענין הביטול! אתה באת לפני הצדיק, והוא לימד אותך שאתה צריך כבר לשחרר את עצמך מה'אגו' הזה, מה'אנכי' הזה! ומיד כשאתה תהיה 'לא' - אומר רבינו בתורה קע"ב הנ"ל - אזי מיד יהיה "כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" - תראה את גילוי האלקות שיש בכל דבר! אתה תראה ש"מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" - הכל מושגח בהשגחה עליונה!**

ואשרי הזוכה לקבל את הלימוד הזה, והוא משחרר את עצמו מכל הישות שלו - שלא נותנת לו לחיות, השם ישמור! וכאמור, זה סובב על ענין של שידוכים: בחור מסתובב זמן רב בברנות, והוא פוסל עוד שידוך ועוד שידוך, וכן להפך - שהיא פוסלת אחד אחרי השני, והנה חולפת עוד שנה ועוד שנה, והוא לא רואה סוף... אבל מיד כשאדם מגיע לביטול הזה, הוא זוכה להבין אשר "**מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ**" - מביאים לי שידוך? יש מישהו שרוצה אותי? הלוואי... רק שהצד השני לא יגידו 'לא'... זו כל התפילה שלו! **הוא מצידו מוכן!** [אכן, אם האחר מבטל, אי־אפשר לעשות כלום, אבל מצידך אתה צריך להיות מוכן!].

ואותו דבר לעניין 'שלום־בית': אדם לא מבין 'איך אנחנו מסתדרים פה?! זה ממש הפוך... אנחנו שני הפכים לגמרי... אני אומר ככה, ואשתי אומרת ככה, ותמיד יש התנגשות'... **וגם פה, כל זה בגלל שישנה**

ה'ישות' וה'אגו'! זה מה שגורם שמתנגשים תמיד אחד עם השני!

משא"כ מיד כשאדם מבטל את הישות שלו, הוא מבין: **'אני לא־כלום! זכיתי ב"ה במתנת־חינם להתחתן? הקב"ה שלח לי שידוך וזכיתי להתחתן? תודה לא-ל!'...** ואף שעדיין לא כל הדברים מסודרים במאה אחוז, עם־כל־זאת כמה צריכים לתת תודה להקב"ה: **'ב"ה זכיתי להתחתן! ואם ב"ה יש ילדים, ועוד השפעות, ברוך השם!'** לא להפסיק להודות להקב"ה! רק להגיד: **"אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם אֵין אָנוּ מַסְפִּיקִין לְהוֹדוֹת!"** וזו הסגולה הכי גדולה לשלום־בית - שאדם לא מפסיק להודות להקב"ה... כשאדם זוכה לזה, והוא מקיים בעצמו **"מְלֵא"**, אזי **"כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"**...

וזה קשור מאד לדברי הפסוק המובא בפרשת השבוע[ג], שהוא פסוק נורא מאד, ואשרי הזוכה לטעום אפילו רק קצת מהגילוי הנורא שכתוב בפסוק הזה! אומר הפסוק: **"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל"** - חכמינו הקדושים אומרים (ב"ר כא, ו): "אין 'ועתה' אלא לשון תשובה"; מדוע? מוהרא"ש היה רגיל לפרש זאת: **'ועתה'** פירושו **'ועכשיו'**, וזהו כל סוד התשובה: **תשובה צריכה להיות "מעכשיו!"...**

הנה עוד מעט אנחנו נכנסים לחודש אלול, ומתעוררים לתשובה, וצריכים לזכור היטב את ההקדמה הזאת: **אי־אפשר להיכנס לדרכי התשובה בלי הלימוד של "מעכשיו"! תשובה מוכרחת להיות "ועתה" - אתה מתחיל "מעכשיו"!** אדם אומר: 'אבל היה לי כך וכך... עבר עלי כך וכך... עשיתי כך וכך... היו לי כאלה קשיים בחיים'... **תשכח מזה! תמחק את הכל! 'עכשיו' - "וְעַתָּה"! תסתכל: מה 'עכשיו' עושים? מהרגע הזה! אין לך שום עבר! תשכח מזה! זו תשובה אמיתית!**

ואכן, אחר שתזכה באמת להיות כבר במקום מאד טוב וחשוב, אזי תזכור שעליך לתקן דברים מן העבר שלך, אבל **עכשיו**, שאתה רוצה להיכנס לשערי הקדושה ולחזור בתשובה, אתה מוכרח את הלימוד של **"וְעַתָּה"** - מעכשיו! אין לי שום עבר, אני נולדתי עכשיו, ו'כתינוק שנולד דמי'... אני מקיים את דברי דוד המלך ע"ה בתחילת ספר תהלים (מזמור ב, פסוק ז): **"ה' אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ"** - אני נולדתי היום, וזהו... אל תבלבל אותי מ'מה' היה ו'איך' היה, **לא מעניין אותי! אני נולדתי היום!**

ובזה פותח משה רבינו את דבריו לעם ישראל: **"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל"** - הלימוד של

ג. אמנם כבר הזכרנו זאת, אך נזכיר שוב: מספרים על ה'**חתם־סופר**' הקדוש, שבכל יום היה לו 'שיעור־יומי' בספר דברים, ואמר שזה **"הספר מוסר שלו"**. ספר דברים נקרא '**מִשְׁנֶה תּוֹרָה**', ובו מונחת כל התורה כולה, והוא מלא בדברי מוּסָר של משה רבינו - חודש ושבוע לפני הסתלקותו; משה רבינו משאיר צוואה, וצוואתו היא **ספר דברים**, והכל מונח בו!

'**ועתה**'. ומה ממשיך משה רבינו - אדון הנביאים - ללמדנו? מה הוא ממשיך לומר לנו בצוואתו הקדושה? ממשיך הפסוק: "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ**"; הפסוק הזה הוא נורא מאד, ולכאורה הוא לא מובן בפשטות, ויוסבר:

הפסוק מתחיל: "**וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל**" - שזה הלימוד של '**וְעַתָּה**'. וממשיך הפסוק: "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**" - לפי פשטות, משה רבינו אומר לכל אחד מעם־ישראל: "מה הקב"ה כבר מבקש ממך?"... "**כִּי אִם**" - זה רק משהו קטן... ומהו ה'**משהו הקטן**' הזה? לכאורה היה צריך לומר: 'רק תהיה בן־אדם טוב'... אבל לא־כן אומר הפסוק, אלא "**כִּי אִם**" - הקב"ה שואל ממך רק: "**לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ**", "**לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו**", "**וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ**", "**וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ**"... - והשאלה מיד נשאלת: וכי יש עוד משהו יותר מכל הרשימה הזאת?!... הרי אמרת כבר את כל המדרגות שיש... ואם־כן מה פֵּשֶׁר ההקדמה הזאת של: "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**", שזה נשמע כאילו אומרים לבן־אדם: 'מה כבר שואלים ממך? מה רוצים ממך?'... הרי אח"כ יש 'רשימה מלאה' של דברים גדולים מאד הנדרשים מן האדם...

ואכן, זו הקושיא חזקה מאד, ונחדד אותה: משה רבינו פותח ואומר לעם־ישראל: "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**" - 'מה כבר רוצים ממך?'... ומיד אומר: "**כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ**" - הדבר הראשון הוא: 'יראת שמים', ואח"כ: "**לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו**", "**וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ**", "**וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ**"... - הרי הכל כבר נמצא בפסוק הזה... ועל זה מקדימים לומר "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**"?

אבל הצדיקים הקדושים פירשו את זה בצורה אחרת לגמרי, **וכל הסוד מונח באלו המילים של ההקדמה!** וכך מובא בדבריהם (הרבה צדיקים כוונו לאותו פירוש): אין הפירוש של "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**" - 'מה רוצים ממך כבר?'... אלא זה בתור משפט וקביעה: "'**מָה**' ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ!" - הקב"ה שואל ממך "**מָה**"! שתהיה בבחינת '**מָה**'! תבטל את עצמך! זה מה שמשה רבינו אומר פה לעם־ישראל[ד]: הקב"ה שואל ממך את מידת ה"**מָה**"!

ואף שהיית עד עכשיו חתיכה אחת של ישות וגאות, ובאמת קשה מאד לבטל את

ד. ובמילים אלו רימז משה רבינו על מדרגתו הקדושה, שהוא זכה להשיג את מידת "**מָה**" בשלימות, וכמו שאמר (שמות טז, ז) "**וְנַחְנוּ מָה**" - 'מה אני ומי אני'... זה משה רבינו! ודבר זה מרומז בשמו '**משה**' שהוא אותיות '**מה**' ובאמצע האות **שי**"ן הרומזת על המוחין, כי משה רבינו הוא מקשר את האדם לעניין הזה של ה"**מָה**".
ועוד רמז: '**שְׁמָה**' אותיות '**מֹשֶׁה**', שהוא מלמד לאדם שזו העבודה שלו בזה העולם - לזכות לעניין של '**מָה**' ולבטל את עצמו.

זה - זה לא קל, כי זה מושרש באדם מכל־מיני סיבות - הן באופן שהוא גדל, והן אח"כ, כשזכה ב"ה להתקרב אל הקדושה, ואפילו אם הוא היה תמיד קשור ליהדות ב"ה, ואף הגיע למעלות מסוימות - נהיה תלמיד־חכם, רב, מקובל וכו', **אבל אם זה לא מגיע ביחד עם מידת 'מָה' וביטול אמיתי - זו בעיה גדולה...** כי תמיד הישות הזאת נמצאת אצלו, והוא תמיד דורש לקבל כבוד, ועוד חושב 'מגיע לי הכבוד הזה'... עתה מגלה משה רבינו: **"'מָה' - ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ"** - הקב"ה שואל ממך את מידת **"מָה"**!

ובפירוש לשון הפסוק **"שֹׁאֵל" מֵעִמָּךְ**, מסביר הרבי רבי אלימלך זי"ע, שאפילו אם זה יהיה רק בתורת **'שְׁאֵלָה'**, מה הכוונה? הנה ידוע שאחד מן **"ארבעה שומרים"**[ה] הוא **'השואל'**, מהו **'שואל'**? אדם שהוא זקוק לאיזה כלי או סֵפֶר וכדו', והוא מבקש מחברו להשאיל לו לזמן־מה, אז אמנם הַחֵפֶץ הזה איננו שלו, אך נמצא אצלו לזמן מסוים והוא נהנה ממנו ללא שום תשלום.

אומר הרבי רבי אלימלך זי"ע: זה הפירוש של "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ **'שֹׁאֵל'** מֵעִמָּךְ" - תיקח את זה אפילו בתור **'שְׁאֵלָה'**! כלומר: אף שעדיין אינך אוחז בזה בשלימות, ואתה לא עומד בדרגה כזאת, הקב"ה "**'שֹׁאֵל'** מֵעִמָּךְ" - הוא מבקש ממך: תיקח את ה"**מָה**" אפילו בתור **'שְׁאֵלָה'**!

והרמז בעניין של **'שְׁאֵלָה'** - שהוא לשון **תפילה ובקשה** [כלשון המשנה (פסחים פרק י): **"כאן הבן שואל את אביו"**[ו]], שאדם מתחיל לבקש ולשאול על כך מהשם־יתברך: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁרַק בְּכֹחֲךָ אֲנִי יָכוֹל לִזְכּוֹת לָזֶה!'**, כי לבטל את הגאווה והישות זה בלתי אפשרי אלא רק בתפילה ובקשה!

קודם הסתלקות **הבעש"ט הקדוש זי"ע**, שאלוהו התלמידים: **'רבי, למי נתקרב אחר ש<u>תסתלקו לחיי גן־עדן?</u>'**[ז] ענה ואמר להם רבם הקדוש: **'זה יהיה לכם כלל גדול: מי שתשמעו ממנו כל־מיני עצות שונות כדי לבטל גאווה וישות, דעו שאיננו צדיק אמיתי'** - כי אנשים חושבים שישנן כל־מיני עצות שונות לבטל את הגאווה, למשל:

ה. ארבעה שומרים הם: 'שומר חינם', 'שומר שכר', 'השוכר' ו'השואל'; 'שואל' זה אדם השואל מחברו איזה חפץ ללא שום תמורה, ומתוך ד' השומרים חלים עליו יותר חיובים מכולם, כי כל ההנאה היא שלו, ועליו להיות אחראי על שלימות החפץ. בשונה מ'שומר חינם' - שאמנם איננו מקבל שכר על שמירתו, אבל הוא שומר, ויש לו חיובים מסוימות בנזק החפץ. וְחָמוּר מהם הוא 'שומר שכר' - כי מקבל שכר על שמירתו, וחייב לשמור כמו שצריך, וכן 'שוכר' - שהוא משלם על שכירות, יש לו את הדין שלו. אך מכולם ה'שואל' חייב ביותר, כי כל ההנאה שלו - הוא לא משלם, וגם נהנה.

ו. [א.ה. עי' הגדה של פסח **"מגיד לאיש"**, עמ' ס"ז, קי"ב].

ז. כי **הבעש"ט הקדוש** לא מינה בפירוש מישהו שיהיה רבי אחר הסתלקותו לעילא, רק נתן להם את הכלל הזה.

ללכת עם ראש כפוף... לשבת תמיד 'בין תנור לכירים'... להגיד תמיד "אל תכבדו אותי... זה בסדר... אני לא צריך"...

המשיך הבעש"ט הקדוש לומר לתלמידיו: **'אבל מיד כשתגיעו לצדיק שיאמר: כדי לבטל גאווה וישות אין שום עצה אחרת אלא רק לבקש הרבה מהקב"ה - זה צדיק אמיתי!'** - כי כל מה שאדם מרבה לבקש מהקב"ה, כל תפילה שמבקש ושואל מהקב"ה, זה בעצם מכניס בו יותר שפלות! ועל־כן אדם צריך לבקש הרבה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מַכִּיר הֵיטֵב שֶׁיֵּשׁ לִי חֲתִיכָה גְּדוֹלָה שֶׁל יֵשׁוּת, וְקָשֶׁה לִי עִם זֶה! אֲנִי רוֹאֶה אֶת זֶה תָּמִיד, וּבְפָרָט בְּתוֹךְ הַבַּיִת!'** - כי הבית הוא המקום הראשון שאדם יכול לראות את זה, עד כמה הגאווה והישות שלו אורבים לרעתו, ויש תמיד מריבות, מחלוקת, סכסוכים, למה? כי כל אחד עומד על שלו - 'אני אמרתי ככה, והיא אמרה ככה, ואני חזק בדעתי!' וממילא יש ביניהם תמיד התנגשות... וכן בעניין מציאת הזיווג, שיש לאדם בלבולים - 'זה לא מתאים לי, וזה לא מתאים', וכן להפך - שהאשה לא מתאים לה שידוך כזה וכזה, וממשיכים לסבול... **הדבר שגורם לאדם את כל הצרות שלו זה הגאווה והישות שלו!**

אז הבעש"ט הקדוש אמר לתלמידיו קודם הסתלקותו, שלא יתקרבו לאחד שיתן להם עצות על ביטול הגאווה - למשל: ללכת עם כובע מקומט... לעשות כל־מיני תנועות מוזרות... ללכת מכופף... **זו ענוה שהיא תכלית הגאוה!** הוא הולך עם כובע מקומט ועושה את כל התנועות האלו כדי שכולם יסתכלו ויגידו: 'תראו איזה שפל הוא... תראו איזה ענו הוא'... **והכל שקר וחנופה!**

המשיך הבעש"ט הקדוש ואמר לתלמידיו: **'אם תשמעו צדיק שאומר לכם שאין עצה אחרת אלא רק תפילה'** - לבקש על זה הרבה את הקב"ה: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּצִּיל אוֹתִי מִזֶּה!'** לבטל את עצמו לגמרי ולבקש על כך מהקב"ה, **'תדעו שזהו צדיק אמיתי!'** - סיים הבעש"ט צוואתו הקדושה.

ואז שמעו התלמידים דברי־תורה מפי **המגיד ממעזריטש זי"ע**, שהוא פירש את הפסוק בפרשת לך־לך (בראשית טו, ב): **"ה' אֱלֹקִים מַה תִּתֶּן לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי"** - פירש המגיד ממעזריטש: **"ה' אֱלֹקִים 'מַה' תִּתֶּן לִי"** - רבש"ע, אתה תיתן לי את העניין של **"מַה"**, ואני יודע שאינני יכול לזכות לזה בלי תפילה, אני יודע שאין עצה אחרת אלא רק ש'אתה' תיתן לי את זה - שאזכה לשבור את הישות שלי!

המשיך המגיד ממעזריטש זי"ע: ואני אותך על זה, רבש"ע, כי אני מכיר היטב אשר: **"וְאָנֹכִי"** - אם יש לי 'אנוכיות', אזי: **"הוֹלֵךְ עֲרִירִי"** - אני אומלל, רח"ל... ['ערירי' זה בלי שום פירות ובלי שום דבר], **וזו נקראת 'ענוה אמיתית' - שאדם זוכה לבקש ולהתחנן על כך מלפניו יתברך!**

וזה מה שמגלה משה רבינו: **"וְעַתָּה**

יִשְׂרָאֵל" - אתה רוצה לזכות לתשובה, ומהי התשובה? **"'מָה' ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ"** - את מידת **"מָה"** הקב"ה שואל מעמך, והוא **'שואל'** דייקא, היינו שהוא מבקש אותך בתור **'שאלה'**, ומרמז לך: **"שֹׁאֵל - מֵעִמָּךְ"**, כלומר: תתחיל לבקש ולשאול זאת ממני! תשאל ממני את המידה הזאת של **"מה"**!

כשאדם מקיים את זה, אזי בוודאי יזכה לכל מה שכתוב אח"כ בפסוק: **"לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ"**, **"לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו"**, **"וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ"**, **"וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ"** - הכל בזכות שתהא לך את המידה הזאת של **"מָה"**.

וכמו שאמרנו: איך מקבלים את הלימוד הזה? רק מהצדיקים! הצדיקים מנסים להכניס בנו את העניין הזה של **"מה"**, ולא שמבקשים לעצמם את הכבוד וכו', אלא זה **'בשבילך'** - ש**'אתה'** תבין מה נקרא שאדם ישפיל את עצמו, ואיך הוא יהיה עי"ז הכי מאושר בחיים שלו; איך יזכה למצוא את זיווגו, ואיך יזכה לשלום־בית אמיתי, ואיך יזכה לקרב אנשים להקב"ה.

כי כדי שאדם ילך להפיץ אור רבינו ז"ל, ולקרב אנשים אחרים, צריכים בשביל זה ג"כ את מידת השפלות, כי אדם שיש לו ישות, הוא יגיד: 'אתה רוצה להתקרב? בוא אלי'... משא"כ אדם שמוכן לצאת בחום [זה כזה חום, ש'הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה'...], והוא מפיץ את אור רבינו במרץ גדול כדי לזכות אנשים, זה ביטול אמיתי! זה גורם לו באמת לזכות למידה של **"מָה"**... נעשית **"מָה"** ממש! וזה רק אם יש לו את הבחינה הזאת, משא"כ אם יש לו גאות וישות, הוא אומר: 'וכי זו הדאגה שלי?'... **וזה סימן על הרצון הטהור של בן־אדם - שהוא באמת מבטל את עצמו!**

ומעתה מובנים מאד דברי הגמרא (ברכות לג:) על הפסוק הזה; כי הנה הגמרא בעצמה שואלת את השאלה שלנו על הפסוק הזה - **"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה"**; שואלת הגמרא: 'וְכִי יִרְאָה מִילְּתָא זוּטְרָתָא הִיא?' - וכי יראת־שמים זה דבר קטן? עונה הגמרא: 'אִין, לְגַבֵּי מֹשֶׁה מִילְּתָא זוּטְרָתָא הִיא'; כי מי אומר את הפסוק הזה? משה רבינו, וכן היא יראת־שמים לגבי משה.

אך שאלת מתבקשת ישנה: הלא משה רבינו מדבר **לעם־ישראל**, הוא לא מדבר לעצמו... וכלשון הפסוק: "וְעַתָּה **יִשְׂרָאֵל** מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל **מֵעִמָּךְ** כִּי אִם לְיִרְאָה", אם־כן מה פשר תירוץ הגמרא 'לְגַבֵּי מֹשֶׁה מִילְּתָא זוּטְרָתָא הִיא'?

פירשו צדיקים את **אמיתת דברי הגמרא**, וזהו **'פשוטו כמשמעו'**: 'אִין' - כן, בוודאי, 'לְגַבֵּי מֹשֶׁה' - אדם שהוא מקורב 'לגבי משה' רבינו, הוא מקורב אל הצדיק, 'מִילְּתָא זוּטְרָתָא הִיא'... ובתוך מילים אלו כבר מונח הכל: 'מִילְּתָא **זוּטְרָתָא** הִיא' - **'זוּטְרָתָא'** פירושו **'קטן'**, כי אדם שהוא זוכה להתקרב להצדיק, הוא בבחינת **"זוּטְרָתָא"**

- דבר קטן, כי זה כל מה שהצדיק משפיע על האדם, שיזכה לענוה ושפלות, וממילא אדם שהוא מתקרב **'לגבי משה'** - הוא כמו **הגבאי** של **משה** רבינו, והוא תמיד מחפש את הלימודים הללו, אזי אצלו 'מִילְתָא זוּטְרָתָא הִיא'...

וגם דברי הגמרא **'יְרָאָה מִילְתָא זוּטְרָתָא הִיא'** אינם בתור שאלה, אלא זה משפט: **'יְרָאָה מִילְתָא זוּטְרָתָא הִיא!'** וכמו שאמרנו בביאור הפסוק **"מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ"**, שזה לא שאלה: 'מה ה' כבר רוצה ממך?' אלא זה משפט, אותו דבר פה, מגלים חכמינו הקדושים: **'יְרָאָה מִילְתָא זוּטְרָתָא הִיא!'** - יראת שמים מגיע לאדם שהוא בבחינת **'זוטרתא'**, הוא **'זעיר'** - לשון של **'קַטְנוּת'**, דהיינו שהוא מקטין את עצמו.

אבל כדי להגיע לזה, מוכרחים להיות **'לְגַבֵּי מֹשֶׁה'** - להיות מקורבים למשה רבינו, כי אם אדם איננו זוכה להיות מקורב למשה רבינו - לא שייך אפילו לחשוב על ענין של ענוה ושפלות... 'מה אתה רוצה ממני?! אני בסדר'...

ושוב נאמר: לא מדברים על איזה "הומלס" שמסתובב על הרחוב... אלא אדם מכובד, ואפילו יכול להיות שהוא תלמיד־חכם וכו', אבל הוא לא זכה עדיין להגיע לעניין של 'ענוה' ו'שפלות', הוא תמה מאד: 'וכי אני צריך להכניע את עצמי? על מה?!'... ועוד הוא אומר: 'אדרבה, אנשים צריכים להכניע את עצמם אליי'... ועוד יש לו חלישות הדעת: 'למה באמת לא מכניעים את עצמם אליי? למה לא באים אליי ולא מכבדים אותי?!'... והוא לא מבין שזו משנה מפורשת במסכת אבות (ד, א): **'אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת'**; אתה רוצה כבוד? תכבד את הבריות! תבטל את עצמך, ותכבד את כולם, ותקרב את כולם, ובפרט כשמדובר לגבי התקרבות לצדיקים - תכבד את הצדיקים בכל מיני כבוד - אזי תהיה מכובד!

רבינו אומר בספר המידות (אות כבוד, סעיף ז): **'חִבּוּק הַסֵּפֶר־תּוֹרָה מְסֻגָּל לְכָבוֹד'**; אדם שמחבק ומנשק את הספר־תורה - זו סגולה לכבוד; מה העניין הזה? זה בדיוק העניין האמור: אדם שמכניע את עצמו אל הספר־תורה, והוא מגלה אהבה אל התורה הקדושה, והוא ניגש ומחבק ומנשק את את הספר־תורה מתוך אמת - לא שהוא סתם עושה את זה כלאחר־יד... אלא הוא עושה את זה באמת - נותן נשיקה וחיבוק אמיתי אל הספר־תורה, זה יביא לך כבוד...

והגמרא אומרת בפירוש (מכות כב:): **'כַּמָּה טְפָשָׁאֵי שְׁאָר אִינָשֵׁי דְּקָיְימִי מִקַּמֵּי סֵפֶר־תּוֹרָה'** - כשמוציאים את הספר־תורה, כולם נעמדים וקמים לכבודו, ומנשקים ומכבדים, איזו שאלה?... אבל: **'וְלָא קָיְימִי מִקַּמֵּי גַּבְרָא רַבָּה'** - הם לא קמים מלפני תלמיד־חכם, ולא מכבדים אותו... את הספר־תורה את מנשקים, אבל את ידי הצדיקים לא מתאים להם לנשק... **כמה טיפשים הם!** תתבונן לרגע: אתה קם

לכבוד הספר־תורה, **אבל מי מגלה לך מה כתוב בספר־תורה?!** 'אני כבר יודע'... **מה אתה יודע?!... יש לך ישות!**

אבל מיד כשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק, ולא רק שהוא 'מתקרב', אלא הוא גם מכבד את הצדיק, אזי הוא יזכה לכבוד אמיתי - שכולם יכבדו אותו, כי יראו הכל: **'אדם יותר גדול וחשוב ג"כ מכניע את עצמו?'...** וזה יהיה לימוד־חי לכולם...

וכל זה נכלל בתוך הפסוק האמור: "**וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל**" - אתה רוצה לשוב בתשובה? "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**" - הקב"ה שואל ממך ענין של "**מָה**"! ואדם שהוא מכניס בעצמו את הלימוד הזה, יהיה לו חיים כ"כ מאושרים! הוא יזכה להצליח בשידוכים - שהנה לפעמים זה הולך קשה, ויש כל־מיני בלבולים שונים, אבל מגלה רבינו בתורה פ"ט הנ"ל: תבוא אל הצדיק, ותשמע דברי־תורה מפיו, והצדיק מראה לך: **'חשבת שיש פה סתירה, והשידוך הזה הוא לא טוב ולא בסדר?'** - מסביר רבינו: הצדיק שואל, הרי כתוב כאן כך, ושם כתוב כך, וישנה שאלה גדולה... ישנם **'שני כתובים המכחישים זה את זה'** ויש ממש סתירה גדולה, אבל פתאום **'בא הכתוב השלישי'** - הצדיק הגיע, **'והכריע ביניהם'** - הוא גילה שאין פה שום סתירה... ואחר שאתה שומע את דברי הצדיק, אתה באמת מתבונן: **"איך חשבתי בכלל שיש פה סתירה?! העניין הזה כ"כ ברור, ובכלל אין פה שום סתירה!"...**

זה מה שהצדיק עושה עם שידוכים, שאתה חושב 'זה בכלל לא מתאים... מה פתאום'... והוא מגלה לך איך שזה מתאים בדיוק בשבילך - **כמו כפפה על היד...**

וביותר כן הדבר בשלום־בית, שצריכים תמיד את הלימוד הזה - **איך לבטל את הישות!** בספרי מוהרא"ש זה נקרא תמיד בלשון **'וַתָּרָנוּת'** - לוותר, אבל זה אותו ענין, כי **'לְוַתֵּר'** הכוונה שאדם מרגיש שהוא **'יָתֵר'...** הוא **'מְוַתֵּר'** - הוא רק **'יְתֵרוֹת'...** - **הוא נותן תודה על שב"ה לא זורקים אותו ולא מגרשים אותו...**

אדם שהולך בגישה כזאת - הוא תמיד יצליח, ויהיה לו השלום־בית הכי נפלא שיש, וכל המשפחה שלו תהיה משפחה בריאה ושמחה ועליזה! ילדים שגדלים בבית כזה - זה בית של גן־עדן, והם תמיד מרגישים את זה, והם לעתיד לוקחים דוגמא מן ההורים שלהם!

וזאת אדם צריך לזכור היטב: **איך שאתה מתנהג - כך הילדים יהיו אחריך! התנהגות בני־זוג משפיעה ישירות על ילדיהם! כשישנן בעיות שונות אחר נישואי הילדים, כל הבעיות כולן נובעים מ'איזה חינוך קיבלו בבית', 'מה הם ראו אצל ההורים שלהם', וזה פשוט! מי שעוסק בדברים כאלה הוא רואה את זה תמיד: כשיש כזאת בעיה אצל בני־זוג, מיד בודקים מאיפה הילדים הגיעו, איך מתנהג שם בבית, מי הם ההורים שלהם, ואז כבר מתורץ הכל...**

אבל אף־פעם לא מאוחר... וזה הסוד של **'וְעַתָּה'** - צריכים להתחיל מרגע זה! אדם חזק בדעתו: **לא קיבלתי כזה חינוך? לא התנהגתי ככה כל הזמן? אבל אני מתחיל "מעכשיו"!**

וכל זה שייך כשאדם זוכה לחשוב מהתכלית, שבזה פותחת הפרשה: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - לשמוע אל ה**'עקב'** והסוף, ולהתעורר על התכלית! וזהו **"וְהָיָה"** עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, וחכמינו הקדושים אומרים: **"אֵין 'וְהָיָה' אֶלָּא לְשׁוֹן שִׂמְחָה"**; כי זו השמחה הכי גדולה לאדם - כשהוא זוכה לחשוב על התכלית! ומי שאיננו זוכה לזה - הוא מסכן גדול... הוא עומד על דעתו - **'עכשיו אני לא אוותר! אני צריך להיות צודק, ולא אכפת לי כלום!'** - אתה נמצא בכזה מקום גבוה, ואתה מסכן גדול... משא"כ כשאדם זוכה להגיע ל**'עקב'** - להשפיל את עצמו, לדעת שהוא רק ה'סוליה' - הוא למטה ממש, שוב כבר אין לו על מה להתנשאות... **וכי העקב של האדם יכול להיות לו טענה מדוע הוא לא נמצא בקרסול, בשוק, ביד או בחזה?... הוא יודע: 'זה המקום שלי'... ואדרבה, דייקא לו ישנה חשיבות מיוחדת - אם יהיה לו קצת שכל ויתבונן בזה: הרי כל הגוף עומד עלי! אני תומך בכל הגוף! וכי יש חשיבות יותר מזה?!...**

כי דייקא המקום הכי נמוך הגוף האדם יש לו חשיבות מחמת שעליו עומד כל הגוף; לפעמים מסתכלים בזלזול על 'נעליים' - מה זה כבר נעליים... **אבל חכמינו הקדושים אומרים** (שבת קכט.)**: 'לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם אֶת כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִקְנֶה מִנְעָלִים לְרַגְלָיו'; למה? כי בלי נעליים - לא יהיה לאדם שמירה על רגליו, ואז הכל עלול לילך לאיבוד ח"ו...**

ועל זה אנחנו מברכים בכל בוקר את ברכת **"הָעוֹשֶׂה לִי כָּל צָרְכִּי"** - זו ברכה מיוחדת על הנעליים[ח], כי הנעליים הם השמירה על הרגליים, ועליהן עומד הכל... ואיתא בזוהר הקדוש: **"נַעַל דָּא אִיתְתָא"** - כשאדם זוכה להתחתן, זה ג"כ כמו נעל על רגליו, כי זו השמירה שלו!

וכל זה כדי ללמד לאדם מה החשיבות של ה**'עקב'**, ומהי חשיבות הנעל שמסבבת את העקב ומחזקת את העקב - זה הכי חשוב! מכל הלבושים האחרים - הנעליים הן הכי חשובות!

זהו: **"וְהָיָה עֵקֶב"** - **'והיה'** לשון שמחה, כי לכל זה אדם יכול לזכות ע"י שמחה, שהוא תמיד חושב מהסוף - מה**'עקב'**, וזה מכניס בו שמחה אמיתית, הוא מחיה את עצמו: **'מה יש לי להפסיד?... רכשתי לעצמי איזה לימוד תורה היום - זה רווח נצחי!'...**

אנחנו נמצאים עכשיו בימים שנקראים

ח. ולכן יש הנוהגים בתשעה באב וביום כיפורים - שלא נועלים נעליים - שלא מברכים ברכה זו בבוקר. ואמנם מובא בפוסקים שגם אז אפשר לברך ברכה זו, אבל יש מנהג כזה שלא מברכים.

'בין הזמנים' ו'חופש', **וצריכים לזכור שגם בימים אלו: 'יום' זה 'יום'!** ואדרבה, יש חופש? יש 'בין הזמנים'? יכולים ללמוד הרבה יותר מכל משך השנה... ובפרט אם יש חופש מהעבודה - יכולים לנצל את הזמן היטב... ואכן, הולכים קצת לטיולים, **וצריכים להיזהר מאד ללכת למקומות שמורים וצנועים! ועוד לפני שאתה יוצא לטיול, תבדוק טוב להיכן אתה הולך!**

אז הלכת קצת לטיול כדי להתאוורר, זה בסדר גמור, אבל מה עם שאר הזמן? וגם, איך מחנכים את הילדים לנצל את שאר הזמן שנשאר? **ע"י שלא שוכחים למלאות את היום בדברים טובים!**

בשבת האחרונה היה ט"ו באב, והרי חכמינו הקדושים אומרים (שלהי תענית): **'מאן דמוסיף - יוסיף'**; צריכים להוסיף איזה לימוד תורה בלילה, ומי שמוסיף - מוסיפים לו! **וכדאי מאד להתחיל לקבוע שיעור במסכת ראש־השנה**, כי הרי היה ט"ו באב, ועכשיו הולך ומתקרב חודש אלול וימי ר"ה הקדושים, והרי כתוב (משלי טו, כג) **"וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה טּוֹב"**, ולכן אף שאתה יכול ללמוד מה שאתה רוצה, כמה נפלא שלומדים **"דָּבָר בְּעִתּוֹ"** - מסכת ראש־השנה, וכך אתה מזכיר לעצמך: **'הנה ראש־השנה ממשמש ובא'...** [התאריך של היום הוא **כ' מנחם אב**, וכבר צריכים עוד מעט צריכים לנסוע לרבינו...].

אז צריכים לתפוס כל יום, ולא לאבד את הזמן, ואפילו שיש 'בין הזמנים' ו'חופש':

לימוד התורה - להוסיף איזה שיעור כלשהו, כאמור.

תפילה - לדקדק לבוא לתפילות הקבועות! **הֲלַכְתָּ לְטַיֵּל? רְאֵה לֹא לְפַסְפֵּס תְּפִלָּה בְּצִבּוּר!** עפ"י רוב, לכל מקום שהולכים - יש עוד יהודים, וצריכים לדקדק מאד שלא לפספס איזו תפילה בציבור!

צדקה וחסד - אלו שזוכים להפיץ את האור של רבינו, וכן להדפיס הספרים, או לתת כסף להדפיס את הספרים, **זו הצלת נשמות ישראל! אתה מביא להם ספרים כאלה שזה יאיר להם לכל החיים! כך הם ידעו "איפה הם נמצאים" - חודש תמוז, חודש אב, חודש אלול, מביאים להם לימודים נפלאים על כל חודש - מה טמון בו - והם מתעוררים "איפה אנחנו בעולם?"...**

רוב בני אדם לא שמים לב על הימים שנמצאים בהם, כי הרי אינם זוכים להיות במקום ששומעים "מענייני דיומא", והם לא שומעים דיבורים, וממילא רק יודעים 'זה חודש תמוז'... 'חודש אב'... אבל משימים על לב שיש פנימיות באלו הימים!

כל השיחות והתורות אצל צדיקים הן עפ"י רוב "מעניינא דיומא", מדוע? כי כשאתה מדבר מעניינא דיומא - בני אדם מתחברים לזה... דוגמא: תדבר עם בן-

אדם עכשיו מחנוכה, זה אמנם עניינים קדושים, וזה גם יפה, אבל הוא לא מתחבר לזה כ"כ... משא"כ אם תדבר אליו מעניינא דימים אלו - **אנחנו מתקרבים לחודש אלול, ואח"כ ימי ראש השנה הקדושים וכו'**, הוא מתחבר לזה! וכן הוא בכל זמן במשך השנה.

ואותו דבר בלימוד התורה - וכמו שהזכרנו לעיל, ש"**דבר בעתו מה טוב**", ואשרי אדם שהוא מתחבר אל המועדים והזמנים בימים שסביבותיהם - הן בלימוד הלכה **[כבר עכשיו צריכים להתחיל ללמוד שולחן־ערוך הלכות ר"ה והחגים]**, והן בלימוד המסכת השייכת, ולענייננו: **מסכת ראש־השנה**; כמה יפה לאדם שהוא זוכה להתחיל עכשיו בלימוד מסכת זו! ואכן, אפילו בגירסא, אתה לוקח את המסכת הזאת ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא, וגם אם אינך מבין הכל - אתה רואה 'פה ושם' שהנה "**ראש־השנה**" מתקרב ובא... וכן הוא בכל זמן - יום כיפורים, וחג הסוכות וכו'.

ובזה צריכים לדעת ידיעה חשובה: נגיד שאדם התחיל ללמוד מסכת ראש השנה, אבל מאיזו סיבה הוא לא הספיק לגמור ולסיים אותה עד ר"ה [אמנם מסכת ר"ה היא לא מסכת כ"כ גדולה, וזה אפשרי לסיימה - אפילו עד יו"כ או סוכות, אבל לפעמים קורה שאדם לא הספיק...], או שהוא רצה להתחיל מיד אחר ימי ר"ה את מסכת יומא כדי לסיימה לכבוד יו"כ - ולא הספיק [מסכת יומא היא מסכת כבר יותר גדולה], או אח"כ - שהתחיל מסכת סוכה ולא הספיק לסיימה, ובפרט אחר פורים - שמתחיל מסכת פסחים, והיא מסכת מאד גדולה, ולא מספיק לסיימה עד אחר החג, צריכין לזכור שלא קרה כלום... הגעת לחצי/שליש/רבע המסכת? בסדר גמור, תיקח '**סיכה**', ותשים אותה היכן שאתה אוחז, למשל: הגעת עד דף **ט**"ו, תשים את ה'**סיכה**' באותו הדף, ולשנה הבאה תמשיך מאותו הדף והלאה... הרי יש לך את המסכת שלך [אצלנו ב"ה מדפיסים זאת עפ"י רוב בכל פעם מחדש], ואתה שומר את זה, ולומד קודם המועד, ואם זכית לסיים - אשריך, ותשים כבר את ה'סיכה' בתחילת המסכת, שיהיה מוכן בספרייה לשנה הבאה[ט]... אבל גם אם לא - תְּסַמֵּן עם ה'סיכה' היכן אתה אוחז, ושנה הבאה יתן הקב"ה את החיים ואת הבריאות, אף שכבר שכחת מזמן איפה אתה אוחז - תראה שהגעת עכשיו לאותו הדף, ואתה ממשיך הלאה... נגיע בעזרת השם לשנה הבאה, ואתה ממשיך בלימודך... '**אתה כבר בבי"ת**' - **כמו שאומרים...** ובדרך זו אתה יכול לגמור את המסכת בקלות במשך

ט. ודעת לנבון, שצריכים לשים את זה במקום שמור, ק"ו שלא לזרוק את זה בגניזה... אם זה חוברת - כמו שמדפיסים את שיעורי הבי"ת השבועיים, זה משהו אחר, אבל זו **מסכת מכורכת** - כריכה רכה, או כריכה קשה - וראה לשים אותה במקום מיוחד, וכך תתחיל בקלות לשנה האחרת ללמוד בה שוב...

שנתיים או שלוש שנים בלבד! ואז אתה מתחיל עוד הפעם...

אז זה נקרא **'לשמור על הימים'** - שומרים על הזמן! ובפרט בימים אלו, מקפידים על לימוד התורה, תפילה, התבודדות - **לא לשכוח בכל יום לקחת כמה דקות ולדבר אל הקב"ה!**

ואכן, אם יוצאים לאיזה טיול, ומגיעים למקומות יפים - נמצאים באיזה 'פארק' יפה, או במקום שקט - אתה הולך לטיים קצת ולהתבודד... **הלכת עם הילדים לטיול? תיקח את הילדים לאיזה 'פארק', והנה אתם נמצאים יחדיו במקום שקט, ואתה אומר להם: 'יְלָדִים, עַכְשָׁו אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים פֹּה עַל סַפְסָל אוֹ עַל הַדֶּשֶׁא, וַאֲנַחְנוּ מִתְבּוֹדְדִים פֹּה עַכְשָׁו 2 דַּקּוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!'... אתה אומר להם: 'הִגַּעְנוּ לְמָקוֹם כָּזֶה יָפֶה - אֵיזֶה נוֹף יָפֶה יֵשׁ פֹּה! אֵיזֶה מָקוֹם מַקְסִים! בּוֹאוּ נִסְגֹּר אֶת הָעֵינַיִם לִשְׁתֵּי דַּקּוֹת, וַאֲנִי אַגִּיד לָכֶם מָתַי לִפְתֹּחַ אֶת הָעֵינַיִם, וְנֵשֵׁב פֹּה וְנִתְבּוֹדֵד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!'... איזה חינוך קדוש זה יכול להיות! הפכתם את כל הטיול לטיול קדוש!** באמת היה לכם כיף, עשיתם "גליצ'ים" וכל מיני דברים... **אבל חיברתם רוחניות וגשמיות ביחד! קישרתם את כל הדבר הזה לאיזו תכלית - "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"...**

זה העניין של **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - שאדם צריך תמיד לזכור מה**'עקב'** והסוף, ותמיד יהיה חזק בשמחה, לא ישכח מהשמחה! שישמח **עכשיו** ה**'מחר'**! שבזה אנחנו חוזרים לדברי רש"י הנ"ל: **'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם, וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'** - מה יהיה מחר? אני ממשיך את ה**'מחר'** ל**'היום'**! וכמו שאסתר המלכה ביקשה מאחשוורוש (אסתר ט, יג): **"יִנָּתֵן גַּם מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם"** - כבר **'היום'** חושבים על התכלית של **'מחר'**, שיהיה כמו **'היום'**! מכניסים את ה**'מחר'** בתוך **'היום הזה'!** זאת אומרת: לא דוחים "למחר", כי זו קליפת עמלק - לדחות למחר, וכמו שכתוב (שמות יז, ט) "וְצֵא הִלָּחֵם **בַּעֲמָלֵק - מָחָר**", עמלק דוחה על מחר, ואדם זוכה לקחת את ה**'מחר'**, וכבר **עכשיו** להכניס אותו בתוך **'היום הזה'**! וכך הוא ממש מרגיש **'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם וּלְמָחָר לָעוֹלָם הַבָּא לִטֹּל שְׂכָרָם'** - להכלהוא זוכה כבר **'עכשיו'!** השכר של **'מחר'** אני כבר מרגיש **'היום'**!

ובליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן קס"ט, יש תורה שלימה על הפסוק הזה: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה"**; אומר רבינו: **'עקב'** היינו ה**'עקביים'**, שזה מרמז על הדינים - שנאחזים במקומות הכי שפלים [ה'עקב' הוא סוף הגוף, ושם הוא מקום של הדינים], וצריכים להמתיק את הדין, ואומר רבינו: איך ממתיקים את הדין? ע"י ריקודים! שאדם קופץ, ומגביה את העקביים בשמחה - שזה **"וְהָיָה"** עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, לשון שמחה, שהוא זוכה לכזאת שמחה שמגיעה עד לעקביים! **אשרי אדם שהוא רוקד וקופץ! אצל רבינו ז"ל, העניין**

של ריקודים היה נקודה מאד מאד חשובה ורצינית, ורבינו היה תמיד מדבר מזה[י]**!**

ובזה מפרש רבינו את המילים **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"** - **'וְהָיָה'** לשון שמחה, וצריכים שיהיה **'עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן'** - שישמעו אותה עד העקביים... שאדם יתחיל לרקוד ולקפוץ!

ואכן, לפעמים אדם נמצא לבד, ואין לו עם מי לרקוד, ואעפ"כ ירקוד! רבינו פעם סיפר (שיחות־הר"ן, סי' רצט): **שֶׁפַּעַם אֶחָד בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה רָקַד בְּעַצְמוֹ לְבַדּוֹ בְּחַדְרוֹ בְּלִי סִיּוּעַת אֲנָשִׁים אֲחֵרִים**; כי אדם שהוא בשמחה אמיתית, אז אם יש אנשים - אדרבה, בוודאי אם רוקדים ביחד זו שמחה גדולה, אבל גם אם לא, ועכשיו הוא נמצא לבדו - הוא יכול ג"כ לרקוד... **הוא רוקד עם השכינה הקדושה!** הוא רוקד ושמח... זה: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן"**.

ממשיך רבינו ואומר, שכדי להגיע לזה צריכים **"אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה"**, מסביר רבינו[יא]: **'משפטים'** היינו שאדם שופט את עצמו בהתבודדות: **'מה קורה לי בחיים?! האם אני עושה את מה שאני צריך לעשות?! איך אני מתנהג?! מה קורה איתי?!'**... וזה ענין של התבודדות שרבינו לימד אותנו, שאדם יעשה **'חשבון הנפש'**!

אצל בעלי־מוסר, העניין של **'חשבון הנפש'** כך היה נהוג: היו יושבים בבית־המדרש עם ספר מוסר - 'מסילת ישרים', 'חובת הלבבות', 'שערי תשובה', 'ראשית חכמה' [יש הרבה ספרי מוסר], ומתחילים לקרוא מן המילים יחד עם תנועה וניגון של **"איי איי איי"... "איי איי איי"...** ואצל בעלי־מוסר זה נקרא **'לימוד מוסר בהתפעלות'**, שאדם מתחיל לחשוב **"איי איי איי"...** הוא מתחיל את 'מסילת ישרים': מהי **"חוֹבַת הָאָדָם בְּעוֹלָמוֹ - איי איי איי"**, וחוזר על זה שוב ושוב... ואמנם בוודאי זה דבר גדול, אבל זה דבר מוגבל...

ואכן, יש כאלה עקשנים, ואדם שהוא עקשן - הוא יכול לעשות את זה פעם־אחר־פעם - **"איי איי איי"...** ולחזור על זה שוב ושוב - מהי **"חוֹבַת הָאָדָם בְּעוֹלָמוֹ - איי איי איי"...**

אבל רבינו מאיר עינינו בעניין הזה של **'מִשְׁפָּטִים'** ו**'מוּסָר'**, ומגלה לנו את העניין של **"התבודדות"** - לדבר אל הקב"ה! **'תוציא את עצמך מעצמך'! תשתף את**

י. בעת שגילה רבינו ז"ל את תורה י' בליקוטי־מוהר"ן חלק א', המתחלת **"כְּשֶׁיֵּשׁ דִּינִים חַס וְשָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי רִקּוּדִין וְהַמְחָאַת כַּף נַעֲשֶׂה הַמְתָּקַת הַדִּינִים"** וְכוּ'; אמר רבינו (שיחות־הר"ן, סימן קלא) **'שֶׁעַכְשָׁו נִשְׁמַע גְּזֵרוֹת חַס וְשָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה הוֹלְכִים וּמְמַשְׁמְשִׁים לְבוֹא יְמֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה** (כִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה סָמוּךְ לְפוּרִים), **יְהִי יִשְׂרָאֵל מְרֻקָּדִים וְיִמְחֲאוּ כַּף וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְתִּיקוּ הַדִּינִים'**; וכך היה, אחר שנשמעו הגזירות, הם נמתקו ע"י השמחה של עם ישראל בכלל, ושמחת רבינו ואשי שלומינו בפרט.

יא. כך מסביר רבינו בעוד כמה מקומות, ומהם בתורה י' הנ"ל בהערה קודמת, וכן בתורה ט"ו בח"א.

הקב"ה בתוך העניין הזה! תדבר עם הקב"ה בפה־מלא! תגיד: **"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עוֹבֵר עָלַי כָּךְ וְכָךְ, אֲנִי מַכִּיר אֶת עַצְמִי, אֲנִי יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת מִי אֲנִי - אַיי! אַיי! אַיי!"...**

אנשי־שלומינו היו אומרים על מה שמוזכר בהרבה תפילות של **רבי נתן ז"ל** (ואנחנו מזכירים את זה גם ביום־כיפור־קטן, בסוף וידוי רב ניסים גאון): **"אוֹי לִי וַי לִי"**, שזה ראשי־תיבות **'אֱלוּל'**; חודש אלול הוא הזמן שחוזרים בתשובה, ואדם מתחיל לחשוב: **"א'וֹי לִ'י וַ'י לִ'י"**! אבל אין הכוונה של **"אוֹי לִי וַי לִי"** שהוא נופל בעצבות ומרה שחורה ובוכה **"אוֹי לִי וַי לִי"**... אלא אדרבה, הוא לוקח מזה התעוררות להתחדש בעבודתו, וכמו שמובא בדברי רבינו ז"ל, שאדם אומר: **"אוֹי לִי וַי לִי"**, ופתאום הוא שומע את עצמו ומתעורר: **'מי אומר "אוֹי לִי וַי לִי"? אני אומר את זה?! באמת "אוֹי לִי וַי לִי"!'...**

הכלל, ענין אמירת **"אוֹי לִי וַי לִי"** צריך לעורר את האדם לתשובה, ולא לשבור אותו ח"ו, וזה ראשי־תיבות **'אלול'** כי הוא הזמן לזה ביותר, ומעורר את האדם שאמירת **"אוֹי לִי וַי לִי"** יגרום לו ענין **"כוונת אלול"** - המובא בדברי רבינו ז"ל, וכן יתעורר למצוא את אלקותו יתברך בכל דבר וענין, שזה ג"כ מרומז ב**"אוֹי לִ'י וַי לִ'י"**, ורבינו מגלה (ליקו"מ ח"ב סי' צא) שהענין של **'לי'** הוא חיבור רוחניות וגשמיות ביחד, וזה מה שאדם צריך לחפש תמיד - **למצוא את הקב"ה בכל מה שעובר עליו בחיים!**

זהו: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן 'אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה'"** - תשפוט את עצמך בהתבודדות! תיקח כמה דקות ביום, ותתחיל לעשות 'חשבון הנפש'! תיישב את עצמך כמה דקות בכל יום! ואם תתבונן - יש לך המון זמן במהלך היום בשביל זה... הנה אתה נמצא לבדך באיזה מקום - ואתה מתבודד להקב"ה, או שאתה נמצא ברכב שלך, ואתה מתבודד בתוך הרכב...

אנשי־שלומינו היו תמיד אומרים, שאחד מן המקומות הכי מעולים להתבודדות הוא ברכב - אם אדם נמצא בו לבד, הוא סוגר את החלונות, מדליק את המזגן, ואם רוצה - הוא יכול לצעוק "עד השמים"... כי בתוך הרכב יש לך את הפרטיות שלך, ואמנם לא באמצע הכביש... אלא תיקח את הרכב שלך - הרי יש לך רכב, ואתה בעל־הבית עליו - ולך לאיזה מקום צנוע, וכמובן אל תשב שם בחום... אלא תשאיר את המזגן דלוק, ואתה יכול להיות באמצע איזה שדה או יער עם הרכב שלך ולהתבודד - זה **"א מחיה!"**... תתחיל להתבודד! פתאום נחשק לך לצעוק? תצעק בקולי קולות - אף אחד לא ישמע אותך... וכן אם אדם נמצא בבית, או באיזה מקום שהוא נמצא - **תיקח עכשיו כמה דקות, ותתחיל להתבודד להקב"ה!**

וזה נקרא **"מארי דחושבנא"** - **'חשבון הנפש'**, שאדם זוכה לדבר אל הקב"ה

ולעשות לפניו חשבון־הנפש על הכל; אם הוא יושב ועושה **"איי, איי, איי"...** זה בסדר, אבל רבינו מוליך אותנו הלאה מן ה**'איי, איי, איי'...** ואכן אתה מתחיל לומר **"אוֹי לִי וַי לִי"**, וכפי שאומר רבינו: אתה מתעורר פתאום **'מי אומר את זה? אני?!... אז באמת "אוֹי לִי וַי לִי"...** והוא מתחיל לבקש: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תְּרַחֵם עָלַי! אֲנִי צָרִיךְ כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת - בְּרִיאָנִיּוּת, בְּגַשְׁמִיּוּת! הֵן אֲנִי, וְהֵן הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלִּי, כֻּלָּנוּ צְרִיכִים יְשׁוּעוֹת!'** - הרי לא חסר על מה להתפלל... אם אדם יש לו קצת ישוב־הדעת, הוא רואה שיש הרבה על מה להתפלל, ואשרי הזוכה לפרש שיחתו בכל יום לפני הקב"ה!

זהו: **"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֵת 'הַמִּשְׁפָּטִים' הָאֵלֶּה"** - אומר רבינו: אדם צריך לשפוט את עצמו! זה דבר שאדם מוכרח לעשות אותו בכל יום - לשפוט את עצמו! וכלשון רבינו שם: **'וּלְהַמְתִּיק הַדִּין, הוּא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם דָּן אֶת עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה יָדִין וְיִשְׁפֹּט בְּעַצְמוֹ אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לַעֲשׂוֹת, וִימַשְּׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וִיתַקְּנֵם כָּרָאוּי עַל־פִּי דִּין וּמִשְׁפַּט הַתּוֹרָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁהָאָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל הַדִּין שֶׁלְּמַעְלָה'**; כך אתה ממתיק מעצמך את כל הדינים!

עוברים על האדם הרבה דינים, והוא לא מבין מה קורה אִתּוֹ... הוא מרגיש כ"כ הרבה דינים, והוא תוהה: "מה קרה לי?!"... ויכולים להרגיש את זה מי שקוראים אותו לדין־תורה או - להבדיל - לבית־משפט, שזה מאד לא נעים... אדם מרגיש: 'הכל הולך איתי הפוך... מה עושים?!'... **מגלה רבינו: אתה רוצה להמתיק את הדינים מעליך? אם תשפוט את עצמך ותתבודד, אומרים חכמינו הקדושים** (ספרי, שופטים): **'כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה' - אם אתה דן ושופט עצמך כאן למטה, אתה עושה את המשפט בעצמך, בשמים אומרים: 'תראו, האדם הזה כבר שפט את עצמו והוכיח את עצמו על מעשיו, אז אנחנו לא צריכים כבר שום דבר'... משחררים אותו מן הדין, ויש לו את כל הישועות שהוא צריך...**

כי אם אתה תקיים: **"אֵת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה"**, אזי: **"וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם"** - זה יגרום לך באמת לחזור בתשובה ולקיים את התורה, ואזי: **"וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ"** - יהיו לך חסדים ורחמים! יומתק ממך כל הדינים!

ובסוף התורה ישנה הוספה שמצא רבי נתן מרבינו, ומוסיף שם בזו הלשון: **'עוֹד מָצָאתִי, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת "וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית"**, **כִּי כְּשֶׁתִּזְכֶּה לִשְׂמְחָה'** ותקיים את כל האמור לעיל, שתהיה חזק בשמחה, ותיישב את עצמך בחשבון־הנפש ומשפט, **'אֲזַי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעַצְמוֹ יִשְׁמֹר לְךָ אֶת הַבְּרִית דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה בְּעֶזְרֶךָ לִשְׁמֹר אֶת הַבְּרִית קָדֵשׁ'** - הקב"ה ישמור אותך מפגם־הברית, ותזכה לעיניים קדושות, ותהיה שמור מכל רע, **רק אם תהיה בשמחה - שעל**

זה הדגש: "מידת השמחה", ותרקוד הרבה ותמיד תשפוט את עצמך, יש לך הבטחה: "וְשָׂמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית"!

איזה גילוי נורא זה של רבינו! הרי כל אדם רוצה בוודאי לזכות לשמירת הברית, והוא יודע שצריכים את זה מאד, **ופה מגלה רבינו: "וְשָׂמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית" - הקב"ה בעצמו ישמור אותך מפגם־הברית! ומה צריכים יותר מזה?...**

שזה בעצם כל העניין של **חודש אלול**, כי רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' קמא), שבחודש **אלול** מתקיים (דברים ל, ו) **"וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת לְבָבְךָ וְאֶת לְבַב זַרְעֶךָ"** -הקב"ה מל את הלב של האדם; **איזה 'מוהל מומחה' אתה מקבל כביכול... הקב"ה בעצמו ימול לך את ערלת־הלב! ומי בכלל יכול לגשת לדבר כזה או אפילו לחשוב על דבר כזה?!...**

הבה ונתבונן: בשביל עשיית ברית־מילה בגשמיות, לוקחים מוהל מומחה וירא־שמים [כי צריכין את שניהם - הן מומחה והן ירא־שמים[יב], כי אם הוא רק ירא־שמים ולא יודע מה הוא עושה - השם ישמור... צריכים את שניהם ביחד!], והוא מל את התינוק; אדם זוכה להכניס בנו בבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו, ולמול אותו. אבל למול את **'ערלת־לב'**, זה בלתי אפשרי ע"י מוהל רגיל...

ואפילו בעניין ניתוח על לב האדם, אם רופאים ממליצים על כך, רחמנא ליצלן, שלא נדע מזה! הרי זה לא דבר כ"כ פשוט... ואמנם היום חכמת רפואה התפתחה כל־כך שעושים דברים כאלו, אבל זה מדובר על **גשמיות הלב** - שיכולים לפתוח ולחבר ולעשות וכו', **אבל אם יש 'ערלה על הלב' - ערלה פנימית, שזה ענין של 'טפשות הלב', וכמו שאומר התרגום על "וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת לְבָבְךָ": 'וְיֵעְדֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת טַפְּשׁוּת לִבָּךְ' - את טיפשות הלב, זה שום רופא ושום מְנַתֵּחַ לא יכול לעשות... מה הוא יכול לעשות?!...**

אבל בחודש אלול, כשאדם שהוא חוזר בתשובה, הוא זוכה שמתקיים בו: "וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶ'ת לְ'בָבְךָ וְ'אֶת לְ'בַב זַרְעֶךָ" - אתה הזמנת כביכול את הקב"ה למילת־הלב שלך... הקב"ה בעצמו ימול אותך!

וזו ההבטחה שיש לנו בפסוק הזה: **"וְשָׂמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית"** - הקב"ה בעצמו ישמור אותך מפגם־הברית! כי לפעמים אדם מגיע למקומות מסוימים שיש שם התגברות הטומאה, ובפרט אדם שזוכה לעסוק בהפצה - הוא צריך שמירה עליונה, הוא נמצא בחוץ על הרחוב, וצריך לשמור מאד על קדושתו! **אבל אדם שהוא רציני באמת, והוא תמיד עושה משפט לעצמו, והוא חזק במידת השמחה, והוא מפיץ בשמחה, והוא תמיד מעורר אחרים - יש לו הבטחה של "וְשָׂמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית" - הקב"ה בעצמו ישמור אותו! ואיזו**

יב. רבינו אומר בספר־המידות (אות בנים, חלק שני, סעיף י): 'צָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר מוֹהֵל צַדִּיק וְיִרֵא שָׁמַיִם'.

שמירה יכולה להיות יותר משמירה עליונה זו?...

אלו הם הלימודים הקדושים של פרשת השבוע - **פרשת עקב**, שהיא מלאה מתחילתה לסופה עם התחזקות נוראה ונפלאה מאד!

ובל נשכח שבפרשה זו נשלמת **פרשת קריאת־שמע**, כי בשבוע שעבר - פרשת ואתחנן - היה לנו את פרשת "**שְׁמַע**" - "**וְאָהַבְתָּ**", ובפרשת השבוע יש את הפרשה השניה - "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", וזה פלא שנמצאות בשני מקומות שונים - פרשת אחרות.

ובזה מגיע המחלוקת בין רש"י לר"ת בעניין "סדר פרשיות התפילין", כי רש"י אוחז שהפרשיות צריכות להיות כסדרן - '**קדש**', '**והיה כי יביאך**' [שהן אכן אחת ליד השניה - בפרשת בא, ובזה אין מחלוקת], ואח"כ '**שמע**' - שהיא בפרשת ואתחנן, ובסוף: '**והיה אם שמע**' - שבפרשת השבוע. הפרשיות מונחות כסדר שהן כתובות בתורה. אבל ר"ת אוחז שצריכים להקדים את '**והיה אם שמע**' ל'**שמע**'. זהו כל ההבדל שיש בין תפילין רש"י לתפילין ר"ת.

והנה, אנחנו זוכים להניח את שניהם, כי כך אמר רבינו - שצריכים להניח גם תפילין דר"ת, ורבי נתן מסביר בליקוטי הלכות, שבדורות האלו צריכים לדקדק בזה ביותר - להניח ר"ת.

מה הלימוד שמונח בזה? אמנם צריכים בשביל זה שיחה בפני עצמה, אבל נסביר בקיצור: העניין הזה קשור למה שהוסבר לעיל, שפרשת **עקב** זה ענין של ביטול - שאדם יזכה לבטל את עצמו לגמרי, וממילא **מה שכתוב אחרון** - שזה האדם שמבטל את עצמו, **אותו מקרבים הראשון...** שזוהי שיטתו של ר"ת, שאפילו שפרשת "**והיה אם שמע**" היה האחרונה - מקדימים אותה לפני "**ואהבת**", לוקחים את מה שכתוב מאוחר, ומקדימים את זה, וזה מרמז על אדם שהוא מרגיש עצמו שפל, והוא אומר: 'אני איחרתי... באתי מאוחר'... **אבל זה גורם לך שאדרבה, אתה תהיה המוקדם!** תזכה שקודם-כל "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", ורק אח"כ תזכה לקבל עול מלכות שמים - "**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל**"...

העיקר שתזכה לקבל את הלימודים הכתובים בכל פרשתנו - כל מה שכתוב לפני "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", כל הלימודים שהזכרנו מקודם: "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**" וגו', וכן כל הפסוקים הקדושים שיש לנו בכל משך פרשת השבוע, ולקראת סוף הפרשה מגיעה פרשת "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", שהיא הפרשה של התפילין [שבה כתוב "**וּכְתַבְתָּם**"], שלזה צריכים להקדים את העניין של "**וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן**", ו"**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**", ואח"כ מתקיים: "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי**" - הקב"ה מבקש מאיתנו שנשמע אליו, וגם נותן לנו הבטחה על זה! בפרשת '**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**' הקב"ה מבטיח לנו: אם תשמור על

התורה, אזי "**וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ**" וגו'. בפרשת "שמע ישראל" - "ואהבת", לא כתוב 'שילום שכר', אלא ענין של "**וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ**", וכן "**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל**" - גילוי אמונה, אבל לא מוזכר שום דבר לגבי 'שילום שכר', ובפרשת "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**" כבר כתוב "**וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ**" וכו' כל שילום השכר.

אלו הלימודים הקדושים של פרשת השבוע - "**מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ**", שזה ענין שהקב"ה כביכול מקטין את עצמו, ושואל מאיתנו: 'תשמרו את התורה, ואני אתן לכם כל מה שאתם רוצים'... וכי הקב"ה צריך לשכנע אותנו?... הקב"ה יכול לצוות: "תקיים מה שאני אומר, וזהו!"... אבל לא, אלא הקב"ה כביכול מכניע את עצמו ואומר: 'הנה, אני מבטיח לך כ"כ הרבה הבטחות אם רק תקיים'... וזה ענין של שפלות, וכמו שאומר רבינו על הפסוק **הזה** (ליקו"מ ח"א סי' רי"ט, היא התורה שדיברנו מממנה קודם תשעה באב, שבה מבואר ענין "בְּצֵצַע אֶמְרָתוֹ"): **מַה שָּׁכְתוּב "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה", זֶה בְּחִינַת הַכְנָעָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַקְטִין אֶת עַצְמוֹ כְּבָיְכוֹל וְשׁוֹאֵל מֵהֶם יִרְאָה, כִּי "שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ" הוּא בְּחִינַת הַכְנָעָה וְשִׁפְלוּת, כְּמוֹ הַשּׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ מֵחֲבֵרוֹ** - כן הקב"ה שואל ומבקש מאיתנו: **'אני מבקש ממך - יראה'**... וכי הקב"ה צריך לבקש מאיתנו? לכאורה צריך להגיד לנו בציווי חזק: "כך תעשה!"... **לא ולא! אלא הקב"ה שואל אותנו ומבקש אותנו...**

ועל זה מגיעה פרשת "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", שלפי רבינו תם - מקדימים אותה עוד לפני "**שְׁמַע**", ואומר רבי נתן: בדורות האלו צריכים את זה! היינו להקדים פרשה זו לפני שאומרים "שמע ישראל", כבר מקדימים את הענין של "**וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ**", שבההקב"ה מבטיח לנו את כל ההבטחות האלו...

וזו ההכנה שלנו עכשיו בסוף השנה לקראת חודש אלול וממילא כבר לראש השנה...

הקב"ה יעזור, שנזכה באמת להכין את עצמנו לימי קדושים אלה, ולסיים את השנה ב'**כי טוב**' בעזרת השם, ולגמור כבר עם כל מה שצריכים לגמור, בבחינת: "**תכלה שנה וקללותיה**" - כל הקללות, כל הדיבורים לא־טובים, נגמור איתם לגמרי! "**תחל שנה וברכותיה**" - שיהיו רק ברכות, ותמיד נברך את כולם, כל אחד יברך את השני: איש את חברו, ובתוך הבית יהיו תמיד ברכות, ואז נוכל להתקדם בעזרת השם לקראת השנה החדשה, שתהיה שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה!

צידה לדרך...

פנינים נפלאים מתוך השיחה לעובדא ולמעשה

כָּל יוֹם וָיוֹם יִהְיֶה אֶצְלוֹ חֲשִׁיבוּת

אָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁלְּכָל יוֹם וָיוֹם יִהְיֶה אֶצְלוֹ חֲשִׁיבוּת מְיֻחֶדֶת, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ יוֹם אֶחָד לְאִבּוּד, חַס וְשָׁלוֹם!

מִי שֶׁחוֹשֵׁב מַהַתַּכְלִית, יֵשׁ לוֹ מַבָּט אַחֵר לְגַמְרֵי...

אָדָם שֶׁהוּא חוֹשֵׁב מַהַתַּכְלִית, וְחַי כְּבָר עַכְשָׁו מֵעֵין הָעוֹלָם הַבָּא, הַמַּבָּט שֶׁלּוֹ עַל כָּל הַחַיִּים הוּא מַבָּט אַחֵר לְגַמְרֵי...

הַ'צַּדָּק' הַכִּי גָּדוֹל!

כְּשֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית - כָּל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ בְּצוּרָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי! הוּא כְּבָר לֹא שָׂרוּי כָּל־כָּךְ בְּקַטְנוּת־הַפִּחְיִן שֶׁל "אֲנִי צָרִיךְ לִהְיוֹת עַכְשָׁו הַצּוֹדֵק", אֶלָּא הוּא יוֹדֵעַ: **הַ'צַּדָּק' הַכִּי גָּדוֹל שֶׁלִּי שֶׁאֶזְכֶּה לְשָׁלוֹם אֶפְתִּי בַּבַּיִת! שֶׁיִּהְיֶה רַגַע, שָׁלוֹם וְאַהֲבָה!**

כְּדֵי לִזְכּוֹר צָרִיךְ לִהְיוֹת עָנָו

כְּדֵי לִזְכּוֹת לִזְכִירָה מַהַתַּכְלִית, מְכָרְחִים אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת!

עַל זֶה עוֹמֵד הַכֹּל!

'עֵקֶב' הוּא הַפָּקוֹם הַכִּי נָמוּךְ בְּגוּף, אֲבָל עָלָיו עוֹמֵד כָּל הַגּוּף... אוֹתוֹ דָּבָר מִדַּת עֲנָוָה: אַתָּה מְכוֹפֵף עַצְמְךָ וּפוֹתֵר, וּבְעֶצֶם עַל זֶה עוֹמֵד הַכֹּל! זֶה כָּל הַמַּעֲמָד שֶׁלְּךָ!

הַסְּגֻלָּה הַכִּי גְּדוֹלָה לִשְׁלוֹם־בַּיִת

הַסְּגֻלָּה הַכִּי גְּדוֹלָה לִשְׁלוֹם־בַּיִת - שֶׁאָדָם לֹא מַפְסִיק לְהוֹדוֹת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל שֶׁזָּכָה לְהִתְחַתֵּן!

הַיְשׁוּת שֶׁל אָדָם, גּוֹרֶמֶת לוֹ אֶת כָּל צָרוֹתָיו

הַיְשׁוּת שֶׁל אָדָם, הִיא הַגּוֹרֶמֶת לוֹ אֶת כָּל צָרוֹתָיו. וְכָל תְּפִלָּה שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּךְ - מַכְנִיסָה בּוֹ יוֹתֵר שִׁפְלוּת! לְבַטֵּל גַּאוּת וְיִשּׁוּת - בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי אֶלָּא רַק עִם תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה!

בְּטוּל לְצַדִּיק - בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָאָדָם

בְּטוּל לְצַדִּיק - לֹא גּוֹרֵם הֲנָאָה לַצַּדִּיק, אֶלָּא זֶה **בִּשְׁבִיל טוֹבַת הָאָדָם**, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה הוּא יִזְכֶּה לִקְנוֹת בְּנַפְשׁוֹ אֶת מִדַּת הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת, וּמְמֵילָא חַיָּיו יִהְיוּ חַיִּים מְאֻשָּׁרִים בֶּאֱמֶת...

יב. הִתְנַהֲגוּת בְּנֵי־זוּג מַשְׁפִּיעָה יְשִׁירוֹת עַל יַלְדֵיהֶם! כְּשֶׁיֶּשְׁנָן בְּעָיוֹת שׁוֹנוֹת אַחַר נְשׂוֹאֵי הַיְלָדִים, כָּל הַבְּעָיוֹת כֻּלָּן נוֹבְעִים מֵ'אֵיזֶה חִנּוּךְ קִבְּלוּ בַּבַּיִת', 'פֹּה הֵם רָאוּ אֶצֶל הַהוֹרִים שֶׁלָּהֶם', וְזֶה פָּשׁוּט!

זֶה 'יוֹם' גַּם בֵּ'בֵּין־הַזְּמַנִּים'

גַּם בֵּימֵי 'בֵּין־הַזְּמַנִּים' צְרִיכִים לִזְכֹּר: **'יוֹם'** זֶה **'יוֹם'**, וְלִשְׁמוֹר עַל הַזֶּמֶן הַיָּקָר! הוֹלְכִים קְצָת לְטִיּוּלִים - זֶה בְּסֵדֶר, רַק צְרִיכִים לִפְקֹחַ עַיִן הֵיטֵב שֶׁהוֹלְכִים לִמְקוֹמוֹת שֶׁפּוֹרִים וּצְנוּעִים! וְעוֹד לִפְנֵי שֶׁיּוֹצְאִים לְטִיּוּל - בּוֹדְקִים לְהֵיכָן הוֹלְכִים! הָלַכְתָּ לְטַיֵּל? רְאֵה לֹא לְפַסְפֵּס תְּפִלָּה בְּצִבּוּר!

עַכְשָׁו אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים פֹּה וּמִתְבּוֹדְדִים

הָלַכְתָּ עִם הַיְלָדִים לְטִיּוּל וְאַתָּם נִמְצָאִים יַחְדָּיו בְּמָקוֹם שָׁקֵט? אַתָּה אוֹמֵר לָהֶם: **'יְלָדִים, עַכְשָׁו אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים פֹּה וּמִתְבּוֹדְדִים לְהַשֵּׁם 2 דַּקּוֹת! נִסְגֹּר אֶת הָעֵינַיִם וְנִתְבּוֹדֵד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!'...** אֵיזֶה חִנּוּךְ קָדוֹשׁ זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת! הַפְכֻתָּם אֶת כָּל הַטִּיּוּל לְטִיּוּל קָדוֹשׁ! חִבַּרְתֶּם רוּחָנִיּוּת וְגַשְׁמִיּוּת בְּיַחַד!

הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר

עַל יְדֵי שִׂמְחָה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ שׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם מִפֹּגֶם הַבְּרִית!

breslev.shely@gmail.com